

“Dünya Mirası Süleymaniye’nin Tarihi Dokusu, Şeffaf ve Etik Süreçlerle Korunmalıdır!”

Fatih İlçesi, Demirtaş Mahallesi, 494 Ada 1 Parsel’deki İlim Yayma Vakfı Yurt Binası ile ilgili olarak İstanbul Kent Konseyi- Kent Kültürü ve Kültürel Miras Çalışma Grubu Görüşü

7 Şubat 2022

Demokratik, katılımcı, yaratıcı ve sürdürülebilir kentleşme için İstanbulluların ve yerel sivil toplumun kent yönetimi ile arasında köprü kurma görevi gören İstanbul Kent Konseyi’nin, ‘Kent Kültürü ve Kültürel Miras’ Çalışma Grubu olarak, son günlerde kent gündeminde yer eden, Süleymaniye’deki İlim Yayma Vakfı Yurt Binası projesi ile ilgili görüş belirtmemiz gereği doğmuştur.

Aşağıdaki noktalara kamuoyunun ve ilgili kurumların dikkatini çekmek isteriz:

1. Dünya Mirası nitelikli böylesine özel bir tarihi alanın dokusu titizlikle korunmalıdır.

Süleymaniye Camii ve yakın çevresi, UNESCO Dünya Miras Listesi’nde yer alan “İstanbul’un Tarihi Alanları”nın bir parçasıdır. İstanbul’un en önemli miras alanlarından biri olan bu bölgenin, hem uluslararası hem de ulusal mevzuatla koruma altına alınmış olması sebebiyle en yüksek standartlarda tarihi çevre koruma ilkelerine göre korunması, bu ilkelerin yeni inşa edilen yapılarda da gözetilmesi gerekmektedir. Oysa Süleymaniye’de son dönemdeki uygulamalar ve yenileme projeleri ile kent dokusu ve sivil mimarlık örneklerinin birçoğu tahrip edilmektedir.

2. Süleymaniye Camii ve Salis Medresesi’nin Haliç’e karşı silüetinin bu projeye bozulmakta olduğu anlaşılmaktadır.

Dünya Miras Alanının en önemli ayırt edici özelliklerinden biri olan, Tarihi Yarımada silüetini oluşturan unsurlardan biri de Süleymaniye Camii ve yakın çevresidir. Süleymaniye Camii ve yanındaki Salis Medresesi’nin, gerek Haliç’e doğru gerekse

Haliç'ten bakıştaki görünümünü engelleyen yapılaşma, tarihi bölgenin dokusunu bozmakta, taşıdığı üstün evrensel miras değerlerine zarar vermektedir. İnşa edilmekte olan yapının dokuyla uyum açısından doğurduğu sakıncalar, saçak kotu ve çatı yüksekliği (eğimli arazide komşu parselin saçak kotu devam ettirilmemelidir), kütle boyutu ve oturumu gibi ölçütlerden kaynaklanmaktadır. Yeni binanın, daha önce burada bulunan, kaçak katı bulunan ve şimdi yıkılan yapıdan da daha yüksek bir biçimde inşa edildiği görülmektedir.

3. Komşu parseldeki tescilli kültür varlığının projeden nasıl etkileneceği kaygısı da bulunmaktadır.

Yurt binasının yapılmakta olduğu parselde bitişik olan, 494 ada 2 parselde tescilli sivil mimarlık örneği kültür varlığı olduğu İBB kayıtlarından anlaşılmaktadır. İnşaat uygulamasının bu yapının duvarına ve yüzeylerine zarar vermemesi için gerekli özenin gösterilmediği 4 Şubat 2022 tarihli saha incelemesinde gözlenmiştir.

4. İnşa edilmekte olan yapının dayanağı olan yenileme alanı avan projesinin ve plan değişikliğinin meşruiyeti sorgulanmalıdır.

Yapılmakta olan yurt binası projesinin, 494 adayı içine alan yenileme alanı için hazırlanmış olan avan projeye ve bu projeye bağlı plan değişikliğine dayandığı anlaşılmaktadır. Bu proje ve planın Fatih Belediyesi ve İstanbul Büyükşehir Meclislerince nasıl onaylandığı ciddi soru işaretleri yaratmaktadır. Teklif edilen plan değişikliğinin getirdiği yeni yapılaşma koşullarının ve arazi kullanım kararlarının bu bölgedeki sit alanları için belirlenmiş olağan yapı yükseklik sınırlarını (H:9.50 m) aştığı, planlama tekniğine ve hiyerarşisine de aykırı olduğu teknik raporla açıkça tespit edildiği halde, İBB meclisinde aksi yönde bir kararın¹ oy çokluğuyla kabul edilmesi, usulsüz ve etik dışı bir idari işlem yapıldığına işaret etmektedir. Bu işlem hakkında gerekli ehliyete sahip kurum veya kişiler tarafından hukuki süreç başlatılmasını önermekteyiz.

---

¹

Süleymaniye Külliyesi çevresi 2006 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile 5366 sayılı yasa kapsamında yenileme alanı ilan edilmiştir. Bu noktada kısaca “Yenileme Yasası” olarak bilinen “Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun”un koruma altındaki kentsel dokuların yıkılıp yeniden yapılmasına odaklanan yenileme yaklaşımına dair eleştirileri hatırlatmak isteriz. Bugün Süleymaniye’de, bu yasanın vahim sonuçları açıkça görülmektedir. Dünya Mirası Alanı ve Kentsel Tarihi Sit Alanı kararları ile koruma altında olan

alanda “Yenileme Yasasına” dayanarak hazırlanan avan projeye çok sayıda tescilli bina rekonstrüksiyon kararıyla yıkılması sonucu özgün sivil doku büyük oranda yitirilmiştir. Dolayısıyla yurt tartışması ile gündeme gelen Süleymaniye’nin sorunlarının sadece bu parsel ve silüet tartışmalarıyla sınırlı olmadığını, bölgenin geniş katımlı, hak temelli ve çağdaş koruma yaklaşımlarıyla uyumlu süreçlerle tahribattan kurtarılmasına yönelik planlama çalışmalarının gerekliliğini hatırlatmak isteriz.

Meclis kararlarına aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz.

<https://www.ibb.istanbul/Council/DecisionDetail/55797>

5. Kamuoyunda konu ile ilgili ciddi bir hassasiyet ve tepki oluşmuştur.

Süleymaniye’deki silüeti bozan yapılaşma hakkında son günlerde sosyal medyada vatandaşların dile getirdiği tepkilerinden, çıkan gazete haberlerinden, İBB yönetiminin medyada verdiği beyanlardan ve proje sahibi kurumun yaptığı açıklamalardan, ciddi bir kamuoyu tepkisi olduğu görülmektedir. İstanbulluların tarihi ve kültürel miraslarına dair gösterdiği duyarlılığı takdir etmekte, öte yandan bu denli hassasiyet kazanan bir konuda bilgi kirliliğinin önlenmesinin ne kadar önemli olduğunu hatırlamaktayız. Bu nedenle konuyla ilgili gelişmeleri yakından takip etmiş ve elimizden gelen bilgileri toplamış, ortaya çıkan temel bulgulara dayanarak kanaatimizi doğru zamanda bildirme gereği duymuş bulunmaktayız.

6. Acil talebimiz; uygulamanın durdurulması, süreçte yapılan hataların araştırılıp düzeltilmesi, gerekirse yıkım yapılması ve yapılaşmanın dokuya uygun yeni bir projeyle gerçekleşmesidir.

Fatih ilçesi, Demirtaş Mahallesi, 494 ada 1 parselde devam etmekte olan inşaat uygulamasının acilen durdurulmasını talep ediyoruz. Bu konuda yetkili olan İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğünün gerekli kararı ivedilikli almasını bekliyoruz. Bu açıdan İBB'nin gerekli hukuki işlemleri başlatacağına dair yaptığı duyuruları destekliyoruz.

Geri döndürülmesi çok zor veya imkansız hataların Süleymaniye'ye 'miras' kalmaması için, söz konusu alan için verilmiş ruhsatlandırma ve plan-proje onay kararlarının yeniden gözden geçirilmesi, Dünya Mirası ve tarihi çevre koruma, şehir planlama ve katılımcılık ilkelerine göre gerekli şekilde düzeltilmesini, bu sürece bağlı olarak 494 ada 1 parseldeki yapı kütlelerinin kısmen veya tamamen yıkılmasını, yerine dokuya uygun yeni bir projenin uygulanmasını talep ediyoruz. Alınacak yeni plan ve proje karar süreçlerinin katılımcı ve şeffaf bir şekilde yürütülmesini, düzenlenecek yeni projelerin nitelikli içeriklere sahip olmasını da tüm yetkililerden beklemeye devam edeceğiz.

7. İleriye dönük talebimiz; vatandaşın bilgi edinme hakkına saygı gösteren, şeffaf kent yönetimi pratiklerinin yerleşmesidir.

Söz konusu proje ve birçok benzer durumda gözlemlediğimiz üzere, kültür mirasımızı ve kentsel yaşam alanlarımızı ilgilendiren birçok plan, proje ve uygulama hakkında vatandaş olarak sağlıklı bilgi edinmekte çeşitli zorluklar yaşanmaktadır. 494 ada 1 parsel örneğinde olduğu gibi, yenileme alanlarının imar durumlarına erişilememesi, tescilli kültür varlığının Fatih Belediyesi kent rehberi sisteminde görülememesi, Meclis onaylı bir proje ile ilgili detayların öğrenilememesi, sorulan sorulara açık yanıt alınamaması söz konusudur. Tüm İstanbulluları ve ortak kültür mirasımızı ilgilendiren bu tür konularda, vatandaşın bilgi edinme hakkına saygı gösterilmesini, kent planlama ve yönetiminde şeffaf pratiklerin yerleşmesini bekliyoruz. İstanbul'un geleceğinde söz sahibi olan, kamu ve sivil tüm taraflarla açık ve yapıcı diyalog ortamlarının kurulmasının önemine inanıyoruz.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.